

Ne t'approprie pas du gibier d'autrui

Ajaáyóó wɔɔɔɔná. Caanawu bɔɔɔɔná, b́áná kúbɔńáá, baríŋa. Nyanyí isi uráá daá ge nyónjowu na batíli isi aayí nyɔɔ d́ɔd́ɔ nyégée urú. Ajaáyóó wená b́ika bendee lakú, lakú ge bendee, bendee d́ámbará b́anlam buríŋa b́éngílim. B́idee tám b́onzóm láání munnyítu buléná. A b́oɔzɔ láání d́ɔ, lerúu baáwéní ná idée agúma seézi buríŋa. T́ó abidála nyánnáa b́éngégilinaa lááwu kina kidaa fuú cé, na bana bayáá bedee lááwu kínnén-na ná uráá ikpóó idée una d́ɔd́ɔ bakázó kilé. Na á bana d́ɔd́ɔ báayáa, bedee ináámó. Iuráá bamáá b́éngílim bulé, b́éngílim bulé, wíre ge b́oɔzɔ lááwu nakírí nge boobó bátála. Baawé ná idée cónjószi malífwá, d́édée caanawu d́ányaa ge isi tábaaríni, baawé ná idée tábaaríni. Leleed́ɔ gé d́ányi isi malífwá. Babamaa babamaa nagé bidási nagé boójuúdí larúu bunlam ciki ciki ciki b́ika nimini wéndéé d́óó. A fanam ceení waagálínná cé na tábaaruu ífɔ puuu a fanam ceení waaluná cé nyán naá ge cónjɔŋá ífɔ. B́ibá bílaáná bile.

Ajaáyóó ile idánaatá naburu. Ngu amítgágú bité, múnɡoní wúro dee gé itízi isi ŋmaani waagágúná d́ɔ ŋmaani waagágúná d́ɔ. B́oɔɔoní b́osó laarúu kina bilená, uráá wagágú Ajaáyóó tákágú, b́oɔkóní b́ékégbé. Baabísí laarúu nákurí kivéná, kile kidee b́oɔzɔná aalé uráá taku sóm.

Inaamu ge Agárámá na idée t́owu. Ina ge nawu waagalí d́ɔ kira kira kira gé Agárámá weegéresi mútu. (t́innaa urú sudu t́owu na íbá inára d́ɔ na, ge bańyaa isi weegéresi mútu bile, explication du conteur). Nge ŋmère waali ca kíip nawu kpíritim.

Ajaáyóó kánđerédee kisóó ná kadángúu. Kaaján kana nge isi haaa: kujónjón kulónku. Tuú digbámure mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná. Nawu digbámure mɔɔyóó-ná, héé nge kaagáma yéendi.

Caajamá mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná.

Caajamá mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná

Tuú digbámure mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná.

Nawu digbámure mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-náaaa.

Ina ge wúro waagání. Hóó sinje Ajaáyóó bigálánáké gám, b́ándárágílim ná kadángúu sóm. B́ika Agaramá mɔɔyóó-ná bilé yoo. T́o nawu umu íríké gé bilóná lawu daa. Lawu tuutúma kum kiríŋa nawu riké ge bilóná. Agárámá mɔɔyóó-ná nge keegédé yéendi bulená, uráá we daána, wúro we daáná ná bele baaní ile ná idée aworóbiya, káma b́anguu ná b́oɔɔoná daána ge b́éféri isi ŋmaani waagúná.

Ayí Agárámá woobó si kpóó-ná, Ajaáyóó isi umu waagúná. Baazuu b́oɔkóní batálá wúro dée ná, isi biyáási? Agárámá isi umu waagúná nawu, Ajaáyóó isi umu waagúná. Nge isi haaa Agárámá bubótí ge Ajaáyóó waagúná Ajaáyóó nɔó gé daaní, Ajaáyóó nɔó gé daaní. Nge b́oɔgbɔo nawu b́écélé Ajaáyóó. A kivee beede laruwu kina bile, sile dee laruwu nákirí ná, túu ge Agárámá waamási t́owu nge kaadará mam yéendi.

Caajamá mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná.

Caajamá mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná

Tuú digbámure mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná mɔɔyóó-ná.

Nawu digbámure mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-náaaa

Héé, badará nu ne, baadala ne isi biyáásí? Agárámá isi ímú waagu túu. Nge isi Ajaáyóó nòó gé daani díq̄q̄, bwokpoo túu bécélé Ajaáyóó. Agárámá wwojoo tím q̄ó né gé isi nwoyá féyi, alikíci féyi kázóó. Kisási ibá bíwéná, nwoyá féyi. Ngé baadará kúuzi larosu nakiri q̄uq̄. Ngé baanyuri baríña ngé bwogbóó tóóní, bule bidéé wíré-né, Ajaáyóó, nyányi korozí kwogbóó tóóní nátiŕe ge, kámá bánvake toovonúm isi kánq̄úókúu-né, waagádási tóówu. Agárámá ile íná ídéé tóówu kóq̄mu. Babamaa babamaa babamaa babá bwoe bēngilim né, aalé bwozó lérusu kína álí bíte baanabúru tálí. Iñgé isi tóó bwokpóó-ná kpalajázi q̄ó, békilí bakálí-ná lawu kujúu ná békédi, nabúru bwozo né fanañdi wéze bidéé ináámú gé? Uhu bwogbwo-ná lawu kuyúu kujúu beñq̄e bilé né, filañdi ñní naáru we ile wēngilináa idéé nááni. Ñaana nááni ile íwe wēngilináa.

Agárámá waajáñ ikúsi ibeñ q̄ó ngé waana filañdi ñní baaná fúnwenáyí né q̄oo ajaájaá wóndulímí-yi né waabá utlí isi ñaana nááni, ngé Agárámá weegérési mótu. Weegéézi idi inará tóówu, filañdi ñní kíip. Nááni q̄uu titiña, filañdi ñní ade kpiritim. Ngé kaamá yéñdi.

Kujónjón kulónku.

Tuú digbámure mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-ná.

Nawu digbámure mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-ná.

Ajaáyóó q̄uq̄ waadárámaná yéñdi bule yoo.

Bule bírwozi-né wēngilim né idiláána Agárámá gé q̄omi Agárámá tóndjóó ífėti. Waana ile wwozo nge wadára bulú:

Caajamá mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-ná.

Caajamá mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-ná

Tuú digbámure mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-ná.

Nawu digbámure mwoyóó-ná mwoyóó-ná mwoyóó-náaaa.

Oho badálí isi beselí-ná, igbámá baaganáa wwoqóní ne isi oho Ajaáyóó wáñdakúúna bilé. Baadála né, urú ínbilé nyuméré suwáa bika nááni wóñdúú tíziñe kpómóó, ñaana nááni.

Ajaáyóó biyáásí nyáálá bilé? Isi aayí bidékéé móyóó-ná. Bidékéé nyóó yaá? Bidékéé móó sinje. Imu tónjówu urú. Iñgé beegézélí. Aséé dáagádála náti wúro déé. Baadála-né isi biyáásí, isi aayí; dáání Ajaáyóó wége nyáadárakagúú-qaá sinje? Isi tinaa q̄ñngojóli q̄amá q̄ó. Ajaáyóó isi bidékéé umú waagágú-ná. Filañdi ñní wēngili-ná nááni ngé Ajaáyóó wegéézi ñuméré iyóóyi. Bee filañdi ñní ínbile lokú súwáa írwozi wáñzim. Kéyi Ajaáyóó wégé nyaalá bilé? Ajaáyóó isi bubóti gé bidékéé umú, Agárámá wwojoo-ná bidékéé umú.

Aayí, nyónjóó gé dáání nyándará gúúkuu, anyáágú ingédéé yéñdi, anyáágú ingédéé yéñdi. Bee nyáágú sinje ge nyégédéé yéñdi ná sinje nyáágú urú ná ingédéé yéñdi ná, na undó isi bidékéé nyóó? Héé Ajaáyóó sucóóli bivéyi cwolí, kwoóóli kalá biríña káwu, bika Agárámá súmáa kpáb. Ngé bwogbóó Ajaáyóó firiki, baabá bámáke bámáke bámáke kána uráa bacáñ batára. Kacáñ kése kasuu qaabwó-de. Bubóti ge kelé kaalzi isi toovonúm, bidéé wíre ge kajáñ kalá túúbá isi bibóti féyi kázoo.

Ñínga urú Arouna